

Standardit osana yhteiskuntaa
ennen, nyt ja tulevaisuudessa:
*Miten strateginen ennakointi
auttaa organisaatioita tekemään
voittavia valintoja?*

Hilja Aunela & Susanna Tamminen
31.5.2024

Agenda

Strateginen ennakointi: miksi?

Standardit osana yhteiskuntaa ennen ja nyt

Standardit osana yhteiskuntaa tulevaisuudessa: skenaariotyö strategisen ennakkoinnin työkaluna

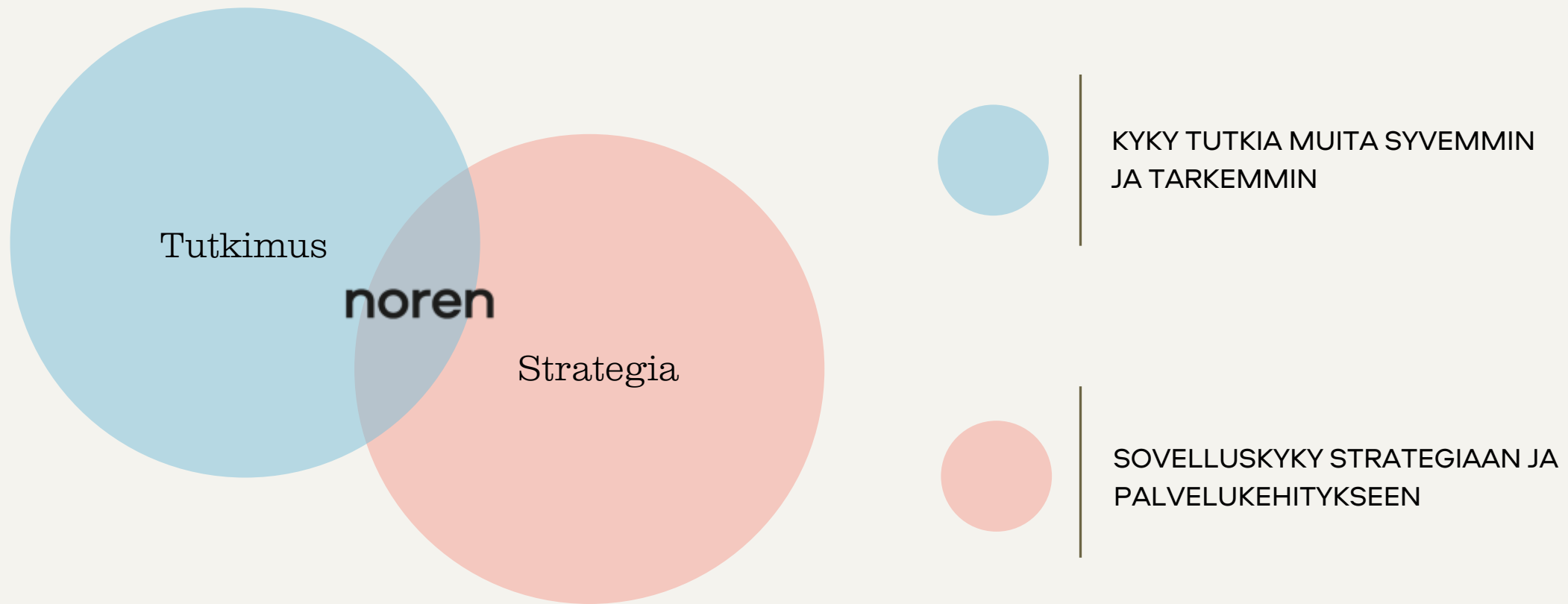

Susanna
Tamminen

Hilja
Aunela

Noren yhdistää syvällistä, monitieteellistä tutkimusta strategiatyöhön

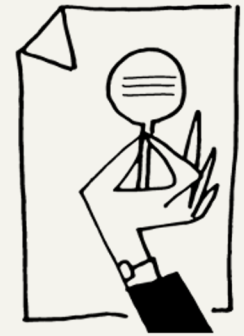

Miksi strategista ennakointia tehdään?

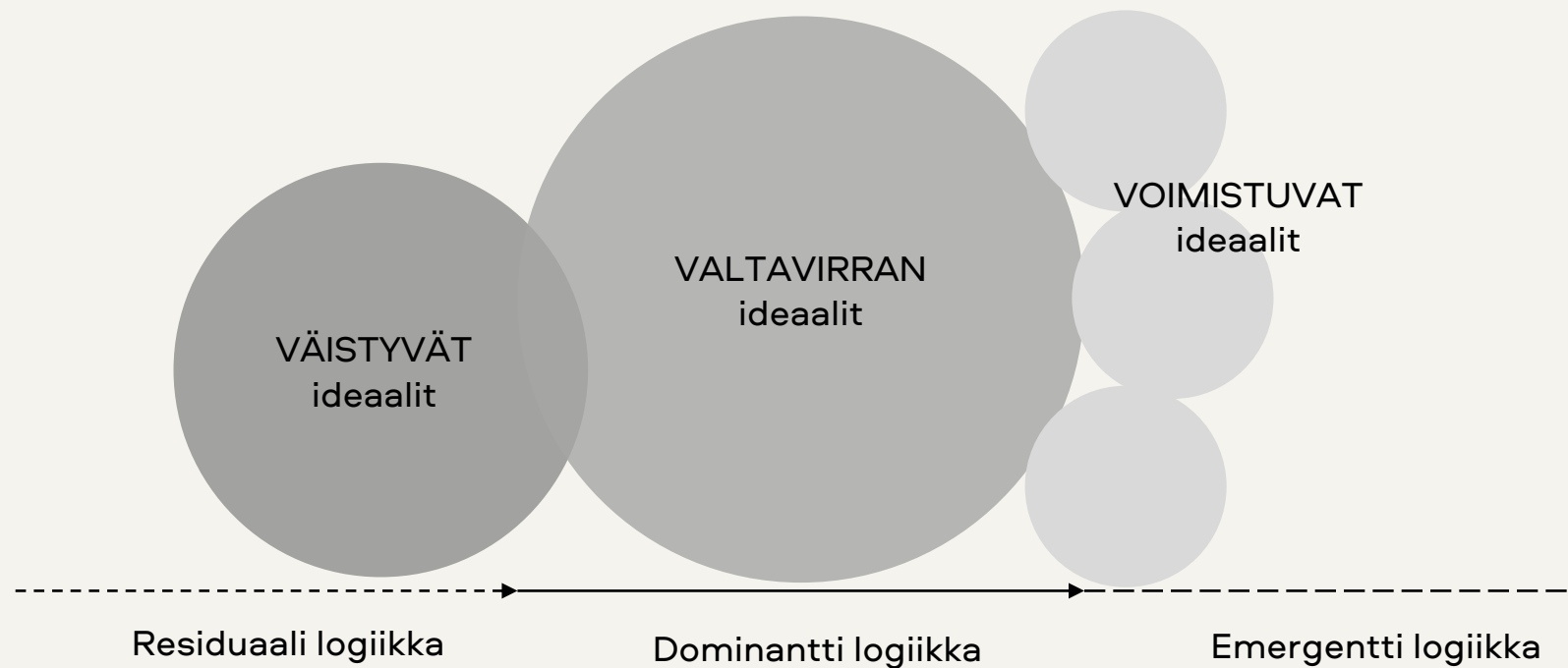
Toimintaympäristön muutoksen nopeus ja siihen liittyvä epävarmuus on nykymaailmassa suurta. Muutokset ja niiden vaikutukset ovat verkottuneessa maailmassa yhä useammin **systemisiä ja niiden syy-seuraussuhteita on vaikeampi mallintaa**. Lisäksi erilaisten systeemisten shokkien ja epäjatkuvuuskohtien kohdalla historiallisen datan pohjalta tehtävät ennusteet ja strategian valinnat eivät toimi.

Tiedostavat yritykset ja organisaatiot hyödyntävätkin erilaisia menetelmiä voidakseen hallita tulevaisuuden epävarmuutta, tarkastella systemaattisesti vaihtoehtoisia tulevaisuuksia, ja luoda tulevaisuudenkestäviä strategioita. **Keskeinen työkalu on strateginen ennakointi**, jota hyödyntämällä voidaan tarkastella toimintaympäristön muutosta eri aikajännteillä.

Strateginen ennakointi vaatii ympäröivän yhteiskunnan ja sen muutoksen ymmärtämistä: **jotta voimme nähdä, minne olemme menossa, on meidän ymmärrettävä myös historiaa ja nykytilaa**. Standardoinnin kontekstissa tämä on erityisen tärkeää, sillä siihen vaikuttavat monet eritasoiset yhteiskunnalliset ilmiöt.

Tarkastelemme standardeihin liittyvien tarpeiden, ideaalien ja ilmiöiden kehitystä ajassa RDE-mallin avulla

Standardointi on Suomen historiassa palvellut erilaisia yhteiskunnallisia tarpeita

-1945

Standardit suomalaisuutta muovaamassa

1945-1970-luku

Standardit tukemassa hyvinvointivaltion rakentumista

1970-luku - 2010

Standardit osana Suomen kansainvälistymistä

2010-

Standardit kompleksisessa maailmassa

Kuvalähteet:

1: Unsplash

2: Brandt, Bror, JOKA Journalistinen kuva-arkisto Västra Nyland, Museovirasto CC BY 4.0

3: KMJ, CC BY-SA 3.0 <<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>>, via Wikimedia Commons

4: Ruutukaappaus Talouselämä 12.2.2023 <https://www.talouselama.fi/uutiset/sadoissa-suomalaiskodeissa-on-sahkoauto-jonka-latauksesta-on-tulossa-iso-ongelma-poistuu-ihan-vaistamatta/2c12527a-bd96-41fb-ac52-b2865baa3f5b>

METSTA

STANDARDOINTIIN
VAIKUTTAVAT ILMIÖT

Yhteiskunnan vaikutus standardeihin ei ole kadonnut maailman muututtua

Skenaariot ovat ennakoinnin työkalu, joiden avulla organisaatio voi varautua erilaisiin toimintaympäristön kehityskulkuihin

1. **Skenaariot ovat hyvin argumentoituja kuvauksia vaihtoehtoisista tulevaisuuksista**
2. **Skenaarioiden aikahorisontti on 5-10 vuotta tulevaisuudessa** ja skenaarioiden muutokset ovat tarkoituksella hieman kärjistettyjä, jotta muutokset ovat selkeästi näkyvissä
3. **Skenaariot eivät ole ennusteita tulevaisuudesta**, eivätkä ne ota kantaa eri tapahtumien todennäköisyyteen
4. **Emme usko, että mikään skenaarioista tapahtuu juuri kuvatulla tavalla** – uskottavinta on, että tulevaisuus tulee olemaan yhdistelmä erilaisia skenaarioita, joihin voimme varautua systemaattisesti
5. **Skenaariot on mallinnettu Norenin skenaariotyökalulla**, joka kykenee ottamaan huomioon lukuisia epävarmuuksia ja niiden kehityssuuntia samanaikaisesti

METSTAn toimintaympäristön kehitykselle tunnistettiin vaihtoehtoisia skenaarioita, joihin organisaatio voi varautua ennalta

Skenaario 1:
EU kiristää, mutta
Suomi porskuttaa

Skenaario 2:
Suunnitelmat selkeinä
– mutta millä hinnalla?

Skenaario 3:
Peliä muiden
ehdoilla

Skenaario 4:
Keskusjohdetut
keihäänkärjet

Strategisen ennakkoinnin ja organisaation
tulevaisuuskyvykkyyksien kehittäminen **vaatii**
organisaatiolta ketteryyttä, uusien ajattelumallien
omaksumista ja rohkeutta

– mutta varautuminen auttaa hallitsemaan riskejä,
sekä mahdollistaa toimintaympäristöön vaikuttamisen
ja strategisen joustavuuden!

noren

Liite:
Skenaariomallinnuksen
menetelmä

Esimerkki: Epävarmuustaulukko

Epävarmuus (muutosvoima)	Kehityssuunta 1	Kehityssuunta 2	Kehityssuunta 3	Kehityssuunta 4
1. EU-komission ote standardointiin	EU-komission ote jäsenvaltioita kohtaan standardikysymyksissä kiristyy	Eriytyminen lainsäädännöllisen tekstin kirjoittamiseen ja "perinteiseen" standardointiin	Suunnitelma puuttuu: ohjaus jatkuu sekavana, standardoinnin elementtejä käytetään väärin	EN-standardointi keskittyy EU-komission suosikeille
2. Standardoinnin hyödyntäminen Suomen kilpailukyvyn edistämiseen	Standardointi nähdään strategisesti merkittävänä Suomen kilpailukyvyn kannalta	Tiettyjen toimialojen standardointiin panostetaan enemmän kuin toisten	Standardoinnilta puuttuu Suomessa yhtenäinen strateginen suunnitelma	Standardointia viedään strategisesti eteenpäin ekosysteemeissä
3. Standardointi tukemassa Suomen edelläkävijyyttä teknologisessa kehityksessä	Suomesta tulee 'perässähiihtäjä' teknologisessa kehityksessä	Suomesta tulee suunnannäyttäjä teknologisessa kehityksessä	Vain tietyt toimialat kasvavat	
4. Suomalainen standardimarkkina	Suomalainen standardimarkkina kasvaa	Suomalainen standardimarkkina pienenee	Standardien sisällön ajautuminen tekoälyihin murtaa niiden aseman	
5. Yritysten osallisuus standardoinnin kustannuksiin	Osallistuminen standardoinnin kustannuksiin kasvaa	Pk-yrityksiä tuetaan standardointiin osallistumisessa	Osallistuminen standardoinnin kustannuksiin pienenee	
6. Standardien käyttö suomalaisissa yrityksissä	Standardien käyttö suomalaisissa yrityksissä supistuu merkittävästi	Standardien käyttö suomalaisissa yrityksissä kasvaa merkittävästi	Standardien käyttö erkaantuu paljon ja vähän käyttäviin	
7. Sidosryhmien odotukset ja panostukset standardointiin	Osalla toimialoista standardointiin aktivoidutaan, mutta henkilösidonnoisesti	Sidosryhmien odotukset ja panostukset standardointiin kasvavat merkittävästi	Sidosryhmien odotukset ja panostukset standardointiin supistuvat merkittävästi	Kipuilla: vastuuta sysätään kuluttajalle

Esimerkki: Konsistenssi-analyysi

Konsistenssi-analyysissä arvioidaan kahden vaihtoehdoisen kehityssuunnan parin yhteensopivuutta asteikolla (-3, -2 -1, 0, 1, 2, 3).

		2. Standardoinnin hyödyntäminen Suomen kilpailukyyn edistämiseen			
		A. Standardointi nähdään strategisesti merkittävänä Suomen kilpailukyyn kannalta	B. Standardoinnilla puuttuu Suomessa yhtenäinen strateginen suunnitelma	C. Standardointia viedään strategisesti eteenpäin ekosysteemeissä	D. Tiettyjen toimialojen standardointiin panostetaan enemmän kuin toisten
1. EU-komission ote standardointiin	A. EU-komission ote jäsenvaltioita kohtaan standardikysymyksissä kiristyy	2	1	3	2
	B. Eriytyminen lainsäädännöllisen tekstin kirjoittamiseen ja "perinteiseen" standardointiin	1	0	1	-1
	C. Suunnitelma puuttuu: ohjaus jatkuu sekavana, standardoinnin elementtejä käytetään väärin	-3	2	-2	1
	D. EN-standardointi keskittyy EU-komission suosikeille	1	-1	1	2

Arvioiden selitykset

3	Tapahtumat ovat erittäin yhteensopivat. On uskottavampaa että ne tapahtuvat yhdessä kuin minkään muun vaihtoehdon kanssa.
2	Tapahtumat ovat hyvin yhteensopivat.
1	Tapahtumat ovat hieman yhteensopivat.
0	Tapahtumien välillä ei ole yhteyttä / En osaa sanoa
-1	Tapahtumien välillä on lievä ristiriita
-2	Tapahtumien välillä on ristiriita, eivätkä ne ole uskottava pari.
-3	Tapahtumien välillä on suuri ristiriita, eivätkä ne voi tapahtua samanaikaisesti.

Skenaario on kehityssuuntien yhdistelmä

Epävarmuus (muutosvoima)	Kehityssuunta 1	Kehityssuunta 2	Kehityssuunta 3	Kehityssuunta 4
1. EU-komission ote standardointiin	EU-komission ote jäsenvaltioita kohtaan standardikysymyksissä kiristyy	Eriytyminen lainsäädännöllisen tekstin kirjoittamiseen ja "perinteiseen" standardointiin	Suunnitelma puuttuu: ohjaus jatkuu sekavana, standardoinnin elementtejä käytetään väärin	EN-standardointi keskittyy EU-komission suosikeille
2. Standardoinnin hyödyntäminen Suomen kilpailukyvyn edistämiseen	Standardointi nähdään strategisesti merkittävänä Suomen kilpailukyvyn kannalta	Tiettyjen toimialojen standardointiin panostetaan enemmän kuin toisten	Standardoinnilta puuttuu Suomessa yhtenäinen strateginen suunnitelma	Standardointia viedään strategisesti eteenpäin ekosysteemeissä
3. Standardointi tukemassa Suomen edelläkävijyyttä teknologisessa kehityksessä	Suomesta tulee 'perässähiihtäjä' teknologisessa kehityksessä	Suomesta tulee suunnannäyttävä teknologisessa kehityksessä	Vain tietyt toimialat kasvavat	
4. Suomalainen standardimarkkina	Suomalainen standardimarkkina kasvaa	Suomalainen standardimarkkina pienenee	Standardien sisällön ajautuminen tekoälyihin murtaa niiden aseman	
5. Yritysten osallisuus standardoinnin kustannuksiin	Osallistuminen standardoinnin kustannuksiin kasvaa	Pk-yrityksiä tuetaan standardointiin osallistumisessa	Osallistuminen standardoinnin kustannuksiin pienenee	
6. Standardien käyttö suomalaisissa yrityksissä	Standardien käyttö suomalaisissa yrityksissä supistuu merkittävästi	Standardien käyttö suomalaisissa yrityksissä kasvaa merkittävästi	Standardien käyttö erkaantuu paljon ja vähän käyttäviin	
7. Sidosryhmien odotukset ja panostukset standardointiin	Osalla toimialoista standardointiin aktivoidutaan, mutta henkilösidonnoisesti	Sidosryhmien odotukset ja panostukset standardointiin kasvavat merkittävästi	Sidosryhmien odotukset ja panostukset standardointiin supistuvat merkittävästi	Kipuilla: vastuuta sysätään kuluttajalle

noren

Hilja Aunela
+358 44 971 3159
hilja.aunela@noren.fi

Susanna Tamminen
+ 358 50 576 3139
susanna.tamminen@noren.fi

